Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція Адміністрація: "Svoboda"
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНСоюз (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 247. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 29-го ГРУДНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 29, 1983 No. 247. VOL. XC.

В Торонто основано Товариство Прихильників УІТ

Торонто (УІТ). — В четвер, 1-го грудня 1983 року, в Торонто у приміщенні Інституту св. Володимира відбулася зустріч прихильників Українського Історичного Товариства з головою УІТ проф. Любомиром Винарем. Вислухавши інформативну доповідь про завдання УІТ і української історичної науки на Заході, присутні вирішили оснувати Товариство Прихильників УІТ (ТП УІТ) з основним завданням допомогти в праці УІТ і в розбудові „Українського Історика", єдиного українського історичного журналу, якого 20-ліття відзначено в 1983 році.

До Товариства можуть належати дослідники, любителі історії й установи, які бажають підтримати науково-видавничу діяльність УІТ. На голову Товариства вибрано доживотного члена і фундатора „Українського Історика" Ярослава Лаптуту з Торонто. Заступником голови став мгр Андрій Григорович, член УІТ і редактор відомого англомовного журналу „Форум". Секретарем обрано колекціонера українiки Євгена Курдидика, а скарбником став мґр Карпо Микитчук, представник „Українського Історика" на Онтаріо. Вільним членом Управи обрано Василя Шимка. До Контрольної комісії ТП УІТ увійшли інж. Михайло Хімчак і мгр Іван Манастирський.

Усі присутні ентузіястично віднеслися до праці УІТ і заплянували поширити членство Товариства, а також запізнати ширшу торонтонську громаду із виданнями УІТ.

Товариство буде господарем Наукової конференції УІТ в Торонто, присвяченої 50-літтю найвидатнішого українського історика Михайла Грушевського, яка відбудеться в травні 1984 року.

Чотири жіночі організації вшанували Л. Українку

Ню Йорк, Н. Й. (В. Л-ць). — В неділю, 18-го грудня ц.р., відбувся концерт в поклоні Лесі Українці з нагоди 112-ої річниці з дня її народження і 70-річчя смерти зорганізований чотирма жіночими організаціями — Українським Золотим Хрестом, Окружною Управою Союзу Українок Америки, Православним Сестрицтвом і Об'єднанням Жінок Оборони Чотирьох Свобід України під патронатом Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій — метрополітального Відділу УККА.

У своєму вступному слові, яким організатори започаткували цей вшанувальний концерт, проф. Ліна Андрієнко-Данчук, привітала від імені КОУАО представників і членство вищезгаданих жіночих організацій, отців обидвох Українських Церков і всіх присутніх, слушно підкреслюючи, що жіночі організації в діяспорі ніколи не забувають вшанувати пам'ять Великої Поетеси, творчість якої є великим скарбом для України й інших народів, а її літературна спадщина — універсальна.

Головну доповідь виголосила гість з Філядельфії д-р Наталія Пазуняк, професор Пенсильванійського університету й активна діячка в жіночих та загально-громадських організаціях в ЗСА. Моттом її доповіді було: „Безсмертя духа у поезіях Лесі Українки". Слід підкреслити, що доповідь була приготована і виголошена на високому рівні з численними цитатами з писань Поетеси і глибокою аналізою її загальної творчости. Прелеґентка при тому слушно відмітила, що слідами Лесі Українки йде сьогодні чимало молодих поетів в Україні, зокрема Василь Стус, Іван Світличний, Ігор і Ірина Калинці, Ліна Костенко та багато, багато інших. Йшов цим шляхом також і покійний Василь Симоненко. Доповідачка навела слова проф. Михайла Грушевського, який свого часу заявляв, що українське громадянство не встигло йти за захоплюючим потоком надхнення і високим рівнем ідей творчости Л. Українки. Н. Пазуняк не забула підкреслити, що Л. Українка була чи не одинокою, яку Іван Франко назвав „мужчиною серед жінок" і такою палаючо творчою вона залишилася до кінця свого короткого життя.

У першій частині мистецької програми виступила успішно Ляриса Маґун-Гурин, сопрано, яка виконала при акомпаньяменті Реней Ландсман три пісні: „Геть ви думи, ви хмари осінні", муз. Я. Степового, „Стояла я і слухала весну", муз. Г. Гемдери і „На зеленому горбочку", муз. Г. Верьовки.

У другій частині Володимир Лисняк і Ляриса Кукрицька, відомі мистці слова, прочитали довший уривок з писань Л. Українки; проф. Дарія Гординська-Каранович відіграла на фортепіяні „Прелюдії" Левка Ревуцького, „Спомин з Гуцульщини" Альфреда Сима і „Етюд" Володимира Грудина. На закінчення виступила ще раз солістка Л. Маґун-Гурин і відспівала: „Не співайте мені сеї пісні", муз. Д. Січинського, „Горить моє серце", муз. М. Лисенка і арію з опери „Мадам Батерфлай" — „Ун бель ді ведремо". Присутні, а їх було біля 250 осіб, тепло оплескували артистів і були вдячні організаторам за ще один культурний вечір на високому рівні, який, з огляду на фреквенцію публіки, міг цілком добре відбутись в котрийсь з українських заль. Оформлення сцени, як завжди було в руках інж. Тараса Гірняка. Концерт закінчено відспіванням пісні „Не пора".

Піяніст Р. Рудницький роз'їжджає з концертами

Янґставн, О. — Піяніст-віртуоз Роман Рудницький, син покійного композитора Антона, від 12-ти років член факультету стейтового університету в Янґставні, Огайо, роз'їжджав в 1983 році і має вже заплянувану на 1984 рік нову туру з концертами по різних країнах світу.

У березні 1983 року Р. Рудницький їздив до Шотляндії і виступав, як соліст в радіо Бі-Бі-Сі з Шотляндською оркестрою. У квітні грав як соліст з симфонічною оркестрою в Нешвіллі, Північна Каролайна, і в тому самому місяці концертував у Канаді в Конфедераційному центрі мистецтва в Шарльоттентавні. Від половини червня до половини минулого жовтня виступав із 40-ма концертами у Новій Зеляндії, Австралії, Гонґ Конґу і Борнео. В Австралії грав у славетньому Сиднейському оперному театрі разом з тамошньою оркестрою, опісля запросили його на концерт в університеті в Мельборні. В Азії концертував в Сінґапурі і в Японії. В поворотній дорозі до Америки концертував на Гаваях.

У деяких концертах виступав разом із своєю дружиною Сузанною, сопрано, яка має також університетський ступінь маґістра. На 1984 рік має вже визначені дати на концерти в Панамі і в Індії. До Індії запросили його вже четвертий раз.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПРАВ ДЛЯ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ

Гельсінкі (УІС „Смолоскип"). — Сюди дійшов новий документ українського самвидаву: Прохання Комітету захисту католицької, або Ініціятивної Групи, для захисту прав вірних і Церкви, до міністерства внутрішніх справ УССР у справі Української Католицької Церкви. Документ цей підписав виконуючий обов'язки голови Василь А. Кобрин і секретар о. Григорій А. Будзинський. Як відомо з попередніх пресових повідомлень, цей Комітет захисту, або Ініціятивна група, був створений в Україні у вересні 1982 року; її очолив Йосиф Тереля. До Комітету захисту увійшли як її члени — о. Г. Будзинський, Стефанія Петраш-Січко, о. Ігнатій і о. Діонізій. У грудні того ж року Й. Тереля був заарештований, а згодом засуджений до ув'язнення. Його місце і обов'язки голови перебрав Василь Кобрин з Бібрки на Львівщині. Нижче публікуємо повний текст цього документу:

* * *

Міністрові Внутрішніх Справ УССР, м. Київ,
від Комітету захисту католицької віри, м. Львів.

ПРОХАННЯ

Комітет захисту католицької віри просить вас дати вказівку на припинення антикатолицької пропаґанди. В останніх місяцях ця пропаганда посилилася і її проводять на дуже низькому рівні. Дуже часто вона переходить на базарну лайку.

Основою цієї пропаґанди є явна брехня — немов би Католицька Церква східнього зразка скликала свій Собор у Львові 8-го березня 1946 року і що буцім то на тому соборі Католицька Церква рішила про свою самоліквідацію і перехід всіх вірних під опіку Московського патріярха. Як далеко від Сходу до Заходу, так далеке це твердження від правди.

Католицьку Церкву ліквідував голова Комітету у справі релігії при Раднаркомі УРСР П. Ходченко. Він видав указ від 18-го червня 1945 року про створення комітету-групи по ліквідації Католицької Церкви... Члени групи разом з поліційними властями вимагали від кожного священика підписати декларацію про перехід у російську віру. Ті, що відмовилися підписати такого роду декларацію, були жорстоко покарані. З огляду на це інші підписували, щоб спасти своє життя.

Антикатолицька пропаґанда спотворює всі відомі факти і хоче переконати читача, що підписували перехід у російську віру на добровільних засадах. Тих, що не підписали декларацію, шельмують як кримінальних злочинців, у тому числі всіх католицьких єпископів.

Подруге, Комітет захисту католицької віри просить вас дати вказівку облвиконкомам західніх областей УССР не перешкоджати в реєстрації католицьких парафій. Урядовці облвиконкомів, звичайно, відповідають, що Католицька Церква (східнього зразка в СССР скасована. Вони не можуть пояснити, ким і коли Католицька Церква була скасована? Дехто посилається на собор у Львові з 8-го березня 1946 року. А насправді той собор є найганебнішим явищем двадцятого століття.

Уряд УССР не має права ліквідувати католицької віри і Церкви і перешкоджати вірним, які бажають зареєструвати свою релігійну парафію, згідно з Конституцією СССР.

Потретє: Комітет захисту католицької віри просить дати вказівку прокуратурі Закарпатської области, щоб вона переглянула справу Йосифа Терелі, засудженого в грудні 1982 р. на рік позбавлення волі за вигадане (містичне) дармоїдство. Він батько сім'ї, який має на утриманні малолітню дочку і хвору жінку. Вона працювала включно до переходу в декретну відпустку і народила дитину 3-го березня 1983 року. Невже батька, який керує домашнім господарством, який піклується дитиною і хворою жінкою, можна уважати дармоїда? Кожна здороводумаюча людина скаже — ні! Вся вина Й. Терелі в тому, що він є оборонцем католицької віри, дуже ненависної радянській адміністрації. Але ми можемо нагадати, що для всіх російських царів католицька віра була також дуже ненависною. Приповідка каже: вороги наших ворогів — наші друзі. Католицька віра зазнає переслідувань, починаючи від царя Петра Першого і до теперішнього часу.

Просимо нам не відмовити.

За Комітет захисту католицької віри: в.о. голови Кобрин Василь Антонович, м. Бібрка, вул. Котляревського, 2, Перемишлянський р-н Львівської области. Секретар Будзинський, Гр. Ант., м. Львів, вул. Спокійна, 4.

Секретар стейту Джейн Бирджіо дякує за прийняття УНСоюзові

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Після успішного засідання Ради етнічних справ Ню Джерзі, яке відбулося в Українській Будівлі УНСоюзу, в понеділок, 21-го листопада, господарем якого була Головна Канцелярія УНС, на руки члена цієї Ради і головного радного УНСоюзу Андрія Кейбіди прийшов лист від секретаря стейту Джейн Бирджіо, в якому вона висловлює своє захоплення різноманітною і хосенною працею УНСоюзу для громади та дякує за гарне прийняття, влаштоване для Ради етнічних справ після згаданого засідання.

Дж. Бирджіо пише: „Я мушу признати, що українці роблять речі правильно: ваша будівля, ваша організація і різноманітність всіх активностей справляє дуже позитивне враження. Такими добрими були і страви, які подавано для учасників Ради, — я ніколи не коштувала такого смачного і такого іншого борщу. Прошу передати подяку з Департаменту стейту для вашого головного предсідника і всім іншим, які причинилися до успіху цього вечора."

Слід згадати, що з іншої нагоди і на іншому зібранні А. Кейбіда подбав про те, щоб усі понад 20 членів Ради етнічних справ стейту Ню Джерзі довідалися про „Забутий голокост" український і дістали по примірникові спеціяльного голодового числа „Українського Тижневика", що появився 20-го березня цієї весни заходами УНСоюзу у великій кількості, щоб його можна було поширювати безкоштовно поміж англомовними співгромадянами.

Помер М. Депа

Омага, Неб. (П.). — У вівторок, 13-го грудня 1983 року, тут помер довголітній голова 356-го Відділу УНС бл. п. Михайло Депа, проживши 60 років. Покійний залишив в смутку дружину Катерину та велику родину. Покійний рівнож був три рази делеґатом на Конвенції УНСоюзу.

Похорон відбувся у п'ятницю, 16-го грудня 1983 року, з церкви Успення Пречистої Діви Марії на католицький цвинтар Кальварія з участю родини та союзовців.

ПАПА ЗУСТРІВСЯ У В'ЯЗНИЦІ З ТЕРОРИСТОМ АДЖОЮ

Рим. — Папа Іван Павло II зустрівся у вівторок, 27-го грудня ц.р., з турецьким терористом Ахмедом Алі Аджою, який у 1981 році виконав атентат на нього, тяжко поранивши його і викликавши контроверсійні політичні міркування щодо самого замаху і тих темних сил, які стояли за цим терористичним ділом.

Мусулман Алі Аджа, побачивши у дверях своєї тюремної келії постать Папи, одягненого в білу мантію, приклякнув. Після короткої розмови яка велася італійською мовою, обидва сіли на крісла і розмова перейшла у тихий шепіт. Виглядало для ока глядача, що Аджа сповідається перед Папою, або переказує йому таємниці пов'язані із замахом на його життя. Зустріч тривала 20 хвилин.

Зустріч і поведінка Папи була оцінена політичними і церковними спостерігачами, як форма прощення Святішого Отця для людини, яку терористичні центри, совєтські і арабські, вишколили на вбивника. Ватиканські речники заявили, що взагалі відвідини Папою римської в'язниці Ребіббія це свого роду форма загального прощення для злочинців на закінчення Святого Року, що його обходила Римо-Католицька Церква в цьому 1983 році.

Двері до в'язничної келії у якій розмовляли між собою Папа і А. Аджа були відкриті, але прислуга і сторожі не мали відваги зближатись до дверей під час розмови, хоч охорона Папи була скріплена поліційними з'єднаннями. Побажавши Аджі щасливого Нового року, Папа попрощався з 25-річним турком, залишивши сильне враження від цієї розмови на нього і тих, які мали нагоду оглядати на телевізійних екранах цю сцену. На закінчення зустрічі Аджа приклякнув і поцілував перстень Папи. При тій нагоді Папа відвідав також багато інших в'язнів згаданої тюрми.

Знавці СССР побоюються зудару

Оттава (ОУПС-УІБ). — Тут у готелі Шато Льоріє відбулася у вівторок 13-го грудня 1983 року, канадсько-американська конференція знавців у справах СССР, з виступами К. Зоакоса, Дж. Стейнберга, Р. Фрімана й Р. Бодрі, в яких проаналізовано дотеперішню крутійську політику Москви супроти Заходу, небезпеку ядрової війни, можливість совєтської окупації Північної Америки, не говорячи про Західню Европу, та звернено увагу на непідготованість Заходу до совєтського „першого вистрілу". Найбільша надія на відвернення небезпеки — на Америку й „променеву зброю", над якою тепер працюють у ЗСА.

В довшій дискусії, після доповідей, взяв участь від українців д-р Ярослав Рудницький, який звернув увагу на основний недолік усіх виступів — „монолітизацію" СССР, тоді як дійсність недвозначно виявляє „відосередні сили" на терені Східньої Европи в таких країнах, як Естонія, Латвія, Литва, Білорусь, Україна та інші поневолені Москвою народи.

Власне через цю „монолітизацію" совєтської імперії на Заході й брак належного розуміння та й підтримки незалежницьких рухів немосковських народів в СССР політична стратегія Заходу шкутильгає й не має виглядів на успіхи на міжнародному форумі, — сказав д-р Я. Рудницький.

У СВІТІ

УРЯДОВІ ВІЙСЬКА Нікараґуа розпочали великий наступ проти повстанців у північносхідніх провінціях країни. Військові речники повідомили також, що сандіністські війська переслідують протисандіністських повстанців також і у двох центральних провінціях. Більшість повстанців — це індійці племені міскіто, які приєдналися до протиурядових повстанців. Минулого тижня католицький єпископ Сальватор Шлефер, який народився в ЗСА, але 38 років провів у Нікараґуа, разом з 1,300 індійцями, тікаючи з Нікараґуа, через три дні важкої дороги крізь джунґлі прибув до Гондурасу. Попередньо вважали, що єпископ загинув.

ЯК УЖЕ ПОВІДОМЛЯЛОСЯ, багато високих військових і цивільних осіб, які займали високі пости під час правління військової хунти в Арґентині, почали останнім часом покидати країну. Новий уряд Арґентини президента Рауля Альфонсіна заборонив колишньому президентові країни ґенералові Рейнальдові Біньоне та іншим 20 старшинам армії та поліції покидати країну тому, що вони відповідальні за вчинені ними злочини під час проведення ними кампанії проти лівого тероризму в 1970-их роках, коли загинуло багато невинних людей, а інші пропали безвісти.

КОЛИШНІЙ ЛІДЕР забороненої профспілки „Солідарність" Лех Валенса заявив у понеділок, 26-го грудня, що на вимогу Церкви польським урядом звільнено тимчасово 30 в'язнів і вони мусять повернутися знову до в'язниці. Валенса сказав, що особи з Ґданьска, які були серед 30-ох звільнених, дістали наказ з'явитися перед тюремними властями 10-го січня 1984 року. Речник польського кардинала примаса Польщі Юзефа Ґлємпа відмовився коментувати заяву Валенси. Урядові джерела також відмовилися обговорювати цю проблему. Керівники Церкви повідомили, що вони ведуть переговори з урядом про звільнення ще 11 політичних в'язнів, але прізвищ вони не назвали. Сподіваються, що мова йде про чотирьох дисидентів КОР-у і сімох колишніх лідерів „Солідарности", які чекають на суд, обвинувачені у спробах повалити комуністичний режим у Польщі.

КЕРІВНИКИ КИТАЮ урочисто відсвяткували 90-ту річницю дня народження Мао Зе-донга, доповнивши його мавзолей ще трьома колишніми високими керівниками, сучасниками Мао, які також померли — колишнім прем'єр-міністром Чу Ен-ляєм, президентом Лю Шао-ці та маршалом Чу Де. Забальзамоване тіло Мао далі лежить в кришталевій труні в центральній залі мавзолею, а чотири інші кімнати були відкриті, щоб помістити чотири жалобні портрети померлих та інші пам'яткові їх речі.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ЯПОНІЇ Ясуґіро Накасоне був формально обраний у понеділок, 26-го грудня, знову прем'єр-міністром на другий термін. Парлямент Японії прийняв таке рішення після того, як Накасоне утворив новий коаліційний уряд, щоб скріпити своє становище в парляменті. Це перший раз за весь час перебування ліберально-демократичної партії при владі від 1955 року вона ділить міністерські місця в уряді з іншими політичними групами. Накасоне реорганізував свій 20-членний кабінет, а також керівні органи своєї партії, позбавляючи впливу прихильників попереднього прем'єр-міністра Какуеї Танаки.

ПРЕЗИДЕНТ ВЗЯВ НА СЕБЕ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕДОСТАТНЮ БЕЗПЕКУ В БЕЙРУТІ

Вашінгтон. — Президент Роналд Реґен заявив у вівторок, 27-го грудня, що він бере на себе всю відповідальність за недостатні заходи безпеки, що дозволило провести бомбовий терористичний напад на головну квартиру морської піхоти в Бейруті. Президент сказав, що, на його думку жаден із командирів морської піхоти не повинен бути покараний.

„Якщо треба когось обвинуватити, — сказав Президент, — то обвинувачувати треба цей Дім і Президента. Я приймаю відповідальність за погане так само, як і за добре".

Визначаючи, що морські піхотинці були погано приготовані на випадок терористичного бомбового нападу 23-го жовтня, який коштував 241 жертву, Президент сказав, що їх командири „вже пережили багато".

Виступаючи нашвидкоруч організованій пресовій конференції перед виїздом до Каліфорнії, президент Реґен сказав, що він прочитав звіт спеціяльної комісії Департаменту оборони, яка перевірювала цю справу. Цей звіт, який критикує заходи безпеки морської піхоти, не був опублікований. Але офіційні особи, які читали його або самі брали участь у його виготовленні, обговорили його ще раз і прийшли до такого висновку:

- Морська піхота була у важких умовах всезростаючого ворожого середовища і не була належно підготована до дій з терористами.
- Весь ланцюг командування морською піхотою, включаючи командира в Бейруті та генералів і адміралів над ним, несуть відповідальність за брак забезпечення проти терористів.
- Сама морська піхота не мала можливости проаналізувати всієї інформації, яка надходила, про можливу терористичну небезпеку.
- Морські піхотинці не повинні були перебувати так багато в одному будинку, що було приманливою ціллю для терористів.
- Персонал ЗСА зареаґував правильно безпосередньо після бомбового нападу і поступив правильно, евакувавши поранених до Европи, а не до близьких ізраїльських лікарень, як пропонували ізраїльці.
- В наступні тижні після нападу морська піхота покращала безпеку, але вона все ще недостатня.

ШІЇТИ ОБСТРІЛЯЛИ ЛИВАНСЬКИХ ВОЯКІВ

Бейрут, Ливан. — Вже третій день підряд ливанська армія веде бої з міліцією мусулманських шіїтів, які ставлять завзятий опір і не допускають урядових військ зайняти становища, які звільнили французькі парашутисти навколо палестинського табору для втікачів Шатіля на південному передмісті ливанської столиці.

Вогонь артилерії, мінометів і танків потрясав усією околицею, горіли і розвалювалися будинки, гинули цивільні мешканці передмістя. За три дні боїв загинуло приблизно від 20 до 50 цивільних осіб. Робилися спроби організувати припинення вогню, але без успіху.

Зі столиці Південного Ємену Сани передали, що туди прибув лідер Палестинської Визвольної Організації Ясір Арафат зі своїми вірними 1,000 палестинськими партизанами, які минулого тижня були евакуовані з північноливанського порту Тріполі.

Арафат і його бійці прибули до єменського порту Годейда на Червоному морі на четвертий день після того, як Арафат зустрічався в столиці Єгипту Каїрі з президентом Госні Мубараком.

Офіційні палестинські представники заявили, що Арафат після евакуації з Ливану та шеститижневої облоги його вірних частин бунтівниками в ПВО, підтриманими Сирією, має намір зібрати в четвер військову комісію ПВО для обговорення сучасного стану в таборі палестинців і загального становища на Близькому Сході.

Сподіваються, що Арафат також обговорить результати своїх переговорів з президентом Єгипту Госні Мубараком. Як відомо, ці переговори викликали певне заклопотання деяких арабських країн.

В АМЕРИЦІ

ПОНАД 250 ОСІБ ЗАГИНУЛИ у З'єднаних Стейтах Америки у пов'язанні з гострою зимою яка не поминула навіть південних стейтів таких як Фльорида, Джорджія, Тексас, та інших. Біля 80 осіб замерзли від сильних морозів, які в багатьох північних стейтах сягали 93 степені нижче зера з вітром. 27 осіб загинули в Тексасі, 18 в Іллиной, 15 в Арканзо від часу холоду, який розпочався 17-го грудня ц.р. Федеральні спостерігачі погоди кажуть, що цьогорічний грудень був найхолоднішим місяцем від непам'ятних часів. Є також і позитиви з холоду. З огляду на холод і сніговії багато осіб вирішили проводити Різдво в хаті, або в близької родини, не виїжджаючи в дальші породожі. Таке рішення значно зменшило число смертних випадків на шляхах. Рада безпеки на шляхах передбачала принаймні 300 смертних випадків, але завдяки великому холодові досі загинуло тільки 183 особи і то більшість жертв були в Тексасі, Каліфорнії і Флориді.

ОТЕЦЬ СТІВЕН САТТОН, який служив 13 років в Єпископальній Церкві в різних місцевостях ЗСА, вирішив, за порозуміння із своєю дружиною і дозволом Папи Івана Павла II, перейти до Католицької Церкви. В зустрічі з журналістами о. С. Саттон заявив, що до цього рішення він прийшов на підставі студій і молитов. Очевидно, остаточне рішення запало після того, як наспів дозвіл Папи про згоду і призначення його тимчатово до балтиморської архидієцезії. Отець Саттон не є першим єпископальним священиком, який перейшов до Римо-Католицької Церкви в жонатому стані і це в майбутньому може змінити характер Католицької Церкви, а форма целібату може бути злібералізована, — кажуть спостерігачі.

НЕГРИТЯНСЬКИЙ ПРОПОВІДНИК і кандидат на президента від Демократичної партії Джессі Джексон вибирається в п'ятницю, 30-го грудня, в подорож до Сирії де він робитиме заходи для звільнення американського летуна лейтенанта Роберта Ґудмена, літак якого був зістрілений сирійською ракетною артилерією в Ливані. Президент Роналд Реґен і більшість членів його кабінету, а тим більше Державний департамент і Пентагон, незадоволені місією Джексона та вважають її вмішуванням в урядові справи. Президент запевнив зацікавлених, що Уряд ЗСА робить все можливе, щоб добитися звільнення Ґудмена і приватні особи не повинні встрявати в цю справу. Сол Ліновіц, спеціяльний амбасадор президента Джиммі Картера для Близького Сходу, заявив, що „ніхто з нас не любить, щоб американський громадянин був в руках сирійців, але заходи Джексона виглядають підозріло з огляду на його передвиборчу кампанію". Ліновіц вважає, що ця справа повинна йти урядовими шляхами.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUN. ED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00.
Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Незавидна місія Президента

Остання у цьому році, передавана через радіотелевізійні станції пресова конференція президента Роналда Реґена, була позбавлена будь-яких драматичних моментів. Сам Президент у своєму вступному слові обмежився до проблем економіки, ствердивши її поправу та довір'я до дальшого поступу по цій самій щораз кращій лінії. Він признав, що існує ще надто велике безробіття, але висловив переконання, що в наступному році воно значно зменшиться, тим паче, що й Уряд створить 300,000 нових варстатів праці. Однаково на початку своєї конференції, як і на її закінчення Президент бажав усім присутнім Веселих Різдвяних Свят.

Журналісти, які, як завжди, вщерть виповнили велику залю у Білому Домі, були надсподівано стримані й „делікатні" у своїх запитах. Може тому, що незручно було атакувати Президента після його різдвяних бажань, а може тому, що вони здавали собі справу, що не лицює атакувати чи ставити в клопітливу ситуацію ту людину, яка не тільки двигає на собі тягар відповідальности за американську великодержаву і ввесь вільний світ у такій страхітливій добі тероризму, але й сам становить предмет атак потенціяльних терористів. Одинока журналістка-муринка повторяла, як на кожній такій конференції, закиди щодо здогадної дискримінації чорних і легковаження потреб бідних людей в Америці. Президент відповів, що не йдеться про справжніх бідних, а тих, які себе за таких подають.

Найбільше запитів було у справі незавидної ролі і долі морських піхотинців в Ливані. Запитували, наприклад, чи Президент схиляється до опінії конґресової Комісії, яка ось в останніх днях закинула командуванню американських військ в Ливані, що воно само чимало завинило у загині кругло 250 вояків, не прийнявши відповідних заходів самоохорони. Президент ствердив, що він має не один, а два звіти в цій справі, і що він мав і має повне довір'я до військової команди американського війська в Ливані. Пояснив, що ніхто не міг передбачити, що тероризм прийме такі жахливі безскрупульні форми, як користування самогубними фанатиками, які будуть вриватися вантажними автами, повними вибухового матеріялу, до головної квартири американського війська, висланого туди в мировій місії. Цікаво, що ніхто з присутніх журналістів не зголосив логічного запиту: чи Президент дозволить, щоб той страхітливий терористичний акт в Бейруті, і наступний в Кувейті, минувся для винуватців безкарно? Сам Президент ствердив, що Близький Схід був і є „бочкою пороху", але висловив надію, що помірковані арабські країни вплинуть на Сирію, яка стала „каменем на дорозі", до замирення, що вона таки відкличе з Ливану своє військо, яке спершу прибуло туди на запрошення ливанського уряду, а тепер не хоче вступитися всупереч вимозі того уряду. Як на позитивний момент Президент вказав на однозгідне рішення усіх зібраних у Женеві причетних до громадянської війни в Ливані представників, що уряд президента Ґемаєля є урядом леґітимним.

Що стосується ситуації в Середущій Америці і підтримки урядові Ель Сальвадоре збоку Америки Президент звернув увагу, що не слід забувати, що в Латинській Америці панували на протязі 400 років диктаторські режими і тому годі вимагати заведення там демократії через ніч. Усе ж, в різних країнах Латинської Америки, включно з Ель Сальвадором, відбувається, хоча ще повільний, зворот в сторону демократії і Америка сприяє тим чинникам, які приспішують процес демократизації.

Реґен виминув жартом запит коли проголосить рішення відносно кандидатури на Президента. Роналд Реґен, як звичайно виявляв свій оптимізм у всіх заторкуваних проблемах внутрішнього американського і міжнародного характеру. Не було мови теж про дальші американсько-совєтські взаємини, про можливість повороту до переговорів про редукцію атомової зброї ані теж про проблему американських ракет в Европі. Не було вже теж ані згадки про Ґренаду і про те, що відкликано вже відтіль американських вояків і парашутистів, щоб вони святкували Різдво у колі своєї родини.

Можна тільки співчувати Реґенові і подивляти його спокій — працювати для добра миру у таких страшних часах.

Володимир Душник

ЧИ ВСТАНОВИТЬ АМЕРИКА ДИПЛОМАТИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ З ВАТИКАНОМ?

Як знаємо з історії встановлення дипломатичних відносин між Ватиканом і Америкою, населення якої в більшості є протестантське, дискутується над цим у ЗСА та Ватикані майже півсторіччя.

Якщо взяти згадану повище справу з історичного аспекту, Америка втримувала консулярні зносини з Ватиканом від 1767 - 1867 років, до часу коли американський Конгрес відтягнув потрібні фонди на втримування персоналу консуляту. Це обмеження фондів наступило в наслідок об'єднання Італії в 1870 році, коли то світську владу голови Вселенської Католицької Церкви обмежено тільки до самого міста Ватикану. Перед тим папи мали адміністративну юрисдикцію також над іншими містами — незалежними державами в Італії.

Перед вибухом Другої світової війни президент Рузвельт відновив контакт з Ватиканом в 1939 році, назначуючи свого персонального представника до Папи Пія XII. Від цього часу, американські президенти — за вийнятком Айзенгавера, Кеннеді і Джансона — мали своїх особистих представників у Ватикані. Теперішнім представником президента Регена у Ватикані є 69-літній Вілліям Вилсон, бизнесмен з Лос Анджелесу.

Президент Реґен усунув остаточну перешкоду до встановлення дипломатичних зв'язків із Ватиканом, коли в листопаді 1983 року він підписав закон, уневажнюючи заборону фондів для втримування американського дипломатичного представника у Ватикані.

Неназвані речники американського Уряду, — як повідомляє кореспондент Ройтера, — кажуть, що президент Реґен є позитивно наставлений до встановлення дипломатичних зв'язків з Ватиканом, але його найближчі дорадники радять йому відкласти це визнання аж по президентських виборах у 1984 році.

З Ватикану повідомляють, що ватиканські кола сподівалися, що президент Реґен зробить цей крок 22-го листопада ц.р., коли американський Уряд відзначував 20-ту річницю вбивства президента Кеннеді в 1963 році. В тому самому дні президент Реґен прийняв на авдієнції кардинала Агостіна Касаролі і державного секретаря Ватикану, відомого також з його поїздок до країн поза Залізною заслоною, включно із совєтським Союзом. Згаданий ватиканський кардинал-дипломат знаний є також з його конференцій з Собором Українських Католицьких Єпископів в Римі. Дехто із політичних спостерігачів був тієї думки, що це була нагода для президента Реґена проголосити встановлення таких дипломатичних відносин з Ватиканом.

Також, ватиканські кола були переконані, що ця річниця загибелі президента Кеннеді була доброю нагодою на таку офіційну заяву. Пригадуючи виборчу кампанію проти кандидатури Дж. Кеннеді на президента Америки в 1960 році, ватиканські спеціялісти вказують на неправильність його опонентів буцім то Кеннеді, як перший президент-католик Америки, буде вести „проватиканську політику".

На думку Ватикану, атмосфера в Америці змінилася до тієї міри, що встановлення повних дипломатичних зв'язків між Апостольською Столицею і ЗСА є на часі.

„Теперішній Папа є провідником у світовому маштабі, і американський Уряд і нарід мають велику пошану для нього. Дві надпотуги (СССР і ЗСА) не мають дипломатичних зв'язків з Ватиканом. Якщо б Америка зробила перший крок у цьому напрямі, це мало б величезне значення для загального добра нашого світу," — твердять ватиканські дипломати.

Як це, звичайно, буває, коли стало відомим, що президент Реґен зніс заборону фондів на втримання американської амбасади у Ватикані, були сподівані демонстрації певних протестантських груп.

Прикінці треба згадати, що під цю пору Ватикан втримує дипломатичні зв'язки з 90-ми державами світу включно з нехристиянськими країнами.

Теодозія Савицька

Архів матеріялів українського жіночого руху при СУА

Зберігати для історії записи про важливі події та особи, що ці події творили — це обов'язок, якого ніяк не можна занедбати. Союз Українок Америки творить архів матеріялів з історії українського жіночого руху, щоб зберегти імена і події, що належать до цього відтинку українського громадського життя.

Уже пішло в забуття багато імен заслужених громадських працівників та СУА бажає розшукати їхні імена та архівні матеріяли про них, рятуючи це, що ще можливо врятувати. Це вже остання пора, бо скоро все присипле порох забуття, а відчуття історичної важливости на це ніяк не дозволяє.

Саме тепер стоїмо перед 100-літтям українського жіночого руху, що народжувався повільно у важких умовинах кінця XIX століття, а відтак спалахнув небуденною стихійною силою в Галичині між двома світовими війнами та охопив усі прошарки українського жіноцтва. Про цей унікальний феномен, бо небувалий в історії жадного іншого народу в світі, пише дослідник жіночого руху, історик д-р Марта Богачевська-Хомяк.

Українські жінки можуть бути горді з цього, що їхні прабабуні, бабуні та матері теперішнього покоління зуміли у відповідний момент скористатись з догідної політично-економічної констеляції та дати історії жіночого руху неповторний приклад, коли ідучи на зустріч викликові часу, українські жінки з усіх суспільних кляс у містах і селах були охоплені жіночою організаційною системою.

Друга світова війна поклала край оцим організованим здобуткам жіночих умів і жіночих рук. Але історія записала факти, незаперечні факти підйому української зорганізованої жінки, з її колосальним вкладом в економічну ділянку дорогою кооперації. Українська жінка своїм відчуттям потреби часу, своєю зорганізованістю та працьовитістю причинилася до культурного піднесення рівня української родини, національної свідомости та своєї себевартости.

Історія записала ці факти, але не записала імен цих численних трудівниць, працівниць на народній ниві, крім імен деяких чільних жінок. Імена інших пропадають для історії. А були у нас по всіх місцевостях провідні одиниці, які заслужили собі бути в анналах історії українського жіночого руху, бо без них не було би цього підйому, яких дав нам Всеукраїнський Жіночий Конгрес у Станиславові 1934 року, де тисячі зорганізованого жіноцтва задемонстрували свою могутню силу, задемонстрували свою національну зрілість. Без цих провідниць не було би Свята Української Селянки в Коломиї в 1936 році з участю кількатисячних мас, без них не було би славної Виставки Українського Народного Мистецтва на Світовій Виставці в Чикаго в 1933 році. Без них, без їхнього ентузіязму, не бути організованому українському жіночому рухові, який вони зформували і визначили дорогу, якою іти українській жінці. Це ж вони натхнули українську жінку новим світоглядом, за що для них подив і пошана.

Чиж імена цих наших попередниць не повинні пишатися на сторінках історії жіночого руху?

У вересні цього року Союз Українок Америки звернувся в пресі з проханням збірки цих преважливих матеріялів. Наспіли деякі, між ними дуже цінні спомини-біографія від внучки Софії Русової, відомої заслуженої української громадської діячки. Одначе в загальному відгук був заслабий, хоча відомо, що є багато осіб, що могли б віддати пошану заслуженим членам своїх родин, щоби зберегти пам'ять про них для майбутніх поколінь.

З нагоди 100-ліття українського жіночого руху СУА творить архів, щоб зберегти цінні ще існуючі матеріяли про жінок, що цей рух творили.

Відшукаймо у наших родинних пам'ятниках індивідуальні і групові світлини, листування, програмки жіночих імпрез, записки про жіночу працю у ваших околицях, та інші збережені матеріяли історичного значіння для тої цілі. Кожну отриману інформацію, де подані точні біографічні дані про наших громадських діячок, або наших перших професіоналісток, радо та з вдячністю прийме СУА до архіву.

Заслужених жінок українського села чи міста, селянок, міщанок чи інтеліґенток, що простелили шлях для своїх майбутніх наступниць було чимало і їм усім місце в історії українського жіночого руху. Віддайте їм вашу останню прислугу, рятуючи пам'ятки про них, свідків їхньої праці. Якщо комусь важко розстатися з родинними пам'ятками СУА приймає копії.

Зважаючи на важливість джерел для історії українського жіночого руху, звертаємося до усіх у кого збереглися такі матеріяли, дати їх до Архіву Історії Українського Жіночого Руху.

За спеціяльним запитником для опрацювання біографічних даних слід звертатися на адресу СУА, куди також можна надсилати вищезгадані матеріяли: Ukrainian National Women's League of America, 108 Second Ave, New York, N.Y. 10003.

Олександер Татомир

ЗА РЕЛІГІЙНЕ ВІДРОДЖЕННЯ

Справа привернення молитов у публічних школах стала предметом гарячих дискусій не тільки в судах, але й у релігійних і педагогічних колах, серед жіноцтва й студентства, а зокрема при зустрічах визначних членів Конґресу й Сенату ЗСА. Причиною цих дискусій є те, що вкоротці відбудеться голосування над додатками до Конституції про молитви й від його вислідy залежатиме дальша доля релігійного виховання американської молоді.

Прихильники молитов під проводом президента Регена кріпко вірять, що Бог і релігія повернуть до американських шкіл і скріплять моральний хребет молодого покоління, яке блукає по духових манівцях та стає жертвою різних злочинних елементів. З релігійної точки зору, між кількома додатками, найкращий є додаток Регена, що домагається голосних і збірних молитов учнів у публічних школах. За цим додатком повинні голосувати всі, хто бажає повороту релігії до школи.

Згідно з повідомленням радіомовних станцій з 14-го грудня, ц. р., проти молитовних додатків є тільки 5 відсотків громадян ЗСА: атеїсти, крайньо ліві та ліберальні елементи й, хоч як незрозуміло, деякі жидівські організації.

Цікава дебата

Недавно, у Баптистичному Університеті Свободи відбулася цікава дебата між ліберальним сенатором Тедом Кеннеді та консервативним конґресменом з Ню Йорку Джеком Кемпі.

Кеннеді твердив, що релігійні правила не мають застосування до деяких відтинків публічного життя, а Кемп уважав, що такий погляд є дуже далекий від намірів основників Америки. Бути американцем — значить боронити правди, а водночас боронити право інших на відмінну думку. Легко бути толерантним, коли здається, що друга людина має слушність, але слід зберігати толеранцію навіть і тоді, коли хтось зовсім помиляється. Тома Джеферсон наголосив у „Деклярації Незалежности", що „Ми нічого не захищаємо, як не стоїмо на основі універсальної правди".

В часі поїздки до Совєтського Союзу Кемп зрозумів, що тамошній уряд уважає державу джерелом усіх законів.

Кеннеді висловив думку, що „Прогібіція і аборт належать до особистих справ". Кемп погодився відносно прогібіції, але рішучо заперечив, що аборт є особистою справою, бо він включає право двох людей.

Кеннеді впевняв, що часом вживається релігії на те, аби виправдати невільництво. Кемп відповів, що аргумент про невільництво є так само безосновний, як і цей про аборт. Вони обидва заперечують, що друга особа є людиною.

Кемп гостро атакував гуманістичні погляди американської правної системи: „Для тих, які відкидають вищий закон, єдиного основою нашого права є доцільність волі більшости". Він зганив останнє рішення суду, що підтримує право студентів публічних шкіл основувати студійні клюби марксизму, а забороняє творити біблійні гуртки, що дозволяє студентам роздавати в школах некультурну літературу, а водночас забороняє ширити св. Письмо. Кемп сказав, що в останніх роках „Перший додаток до Конституції" інтерпретовано так, що він не забезпечував права тим, які вірять в Бога. Конституція встановлює свободу релігії, але не свободу від релігії. Він критикував децизію федерального суду, яка скасувала в Ню Джерзі право на одну хвилину мовчанки в публічних школах. Кемп заявив: „Це рішення забороняє не тільки свободу слова, але й свободу мовчання".

Поворот до Бога

Як бачимо, справа шкільних молитов стала нагодою до широкої дискусії на релігійні теми, в яку включаються усі прошарки американського громадянства. На основі останніх підсумків можемо сказати, що подавляюча більшість американців, згідно із заповітом колишніх основників Америки, прихильно ставиться до релігії і виявляє бажання поширити її вплив на родину, школу й громаду і таким чином скріпити мораль нації.

Тут ширше поле діяння і для нашої національної групи, яка на рідних землях визначалася глибокою релігійністю. Брак відгуку на заклики в українській пресі про потребу включитися в акцію привернення молитов у публічни школах, будить тривогу, що наша ославлена побожність стала на чужині вже тільки мітом. Погляньмо в неділі та свята у церкви, кілько там побачимо нашої молоді? Яка кількість громадян належить до прицерковних організацій і старається поглибити своє релігійне життя? Чи найважливішу Божу заповідь любови ближнього практикує наша спільнота? Події останніх років, зокрема на громадському відтинку, рішуче цьому заперечують.

Це не значить, що в нашій громаді немає глибоко релігійних і практикуючих християн та відданих українській справі патріотів, які невтомно рятують від загибелі наші релігійні і національно-культурні цінності. Завдяки цим людям врятовано нашу найвищу громадську установу СКВУ перед розвалом. Є теж і білі круки в ділянці змагань за привернення Бога до шкіл. Відділ Патріярхального Товариства в Трентоні, з ініціятиви мґр Дарії Кузик в грудні 1982 року зібрав 125 підписів під листом до Президента з підтримкою його молитовного додатку до конституції. Д. Кузик ще в 1969 році в листі до редакції щоденника „Трентоніян" наватрувала рішення Верховного Суду, який на вимогу комуністки Медилен О'Гари скасував релігію у школах. У грудні, ц. р., у щоденнику „Америки" появилася цінна стаття директора Івана Струка, яка вказувала на загрозу морального здичіння американської молоді без Бога.

Зближається великий Ювілей 1000-річчя Хрищення України. Щоб достойно його зустрінути й відзначити, обновім наше релігійне життя.

Подбаймо теж, щоб наша молодь була вихована вдома і школі в християнському дусі!

Яків Сусленський

ІЗРАЇЛЬ ШАНУЄ ПРАВЕДНИКІВ

II.

Один за одним підходять до ямок врятовані і ті, що дожили до цього дня, і саджають молоді деревця. Жиди увіковічнюють своїх рятівників. Нема більш зворушливого видовища, ніж прилюдне вшанування людей за їхні подвиги високого благородства. Після цього в залі засідань було влаштоване прийняття в пошану врятованих і з думкою про Праведників. Тут ринув потік спогадів про нечувану дикість, але й про високі, шляхетні людяні прояви. Це ж небо і земля, а десь поміж обома, посередині у фокусі одного — безталанний жид. Розповіді і виступи лунають багатьма мовами: івритом, українською, англійською, російською і по-ідіш.

Коли чуєш розповідь про українців Якова Сухенка і Івана Шевченка, для яких рятування жидів стало справою їхнього життя, і чуєш про те, як вони віддали своє життя за це, — то розумієш все безглуздя і несправедливість твердження, що „українці — біологічні антисеміти".

Говорячи про українців-праведників, я називаю їх героями. Цього я не роблю, коли мова йде про данців, бельгійців, голляндців, французів. У тих країнах не розвішувалися ось такі „Оголошення — на Кару Смерти":

...10. Масляга Анна...українка...за сприяння жидам.
...8. Качмар Марія...українка...за сприяння жидам.
17. Ковальчук Михайло...українець...за сприяння жидам.
...5. Крушковська Марія...українка...за перехов жидів.
...27. Суш Настя...українка...за перехов жидів.
...16. Куляк Миколай...українець, жонатий...за сприяння жидам.
...Назар Марія...українка...за сприяня жидам.
...6. Дмитровська Зофія...українка...за сприяння жидам.
...7. Зубович Стефан...українець, жонатий...за сприяння жидам.

Засуд був виконаний дня 1-го березня 1944 р. у Самборі"...

Враховуючи власне цю обставину, Комісія для присвоювання звань „Праведників світу" проголосувала за найвище признання для Віктора Гладенка за врятування жінки і її дітей від першого шлюбу та їхньої спільної доньки.

Ми в праві вимагати від кожної людини чесности, але не героїзму і самопожертви. Не знаю, скільки знайшлось би праведників-жидів при таких обставинах? Люди поставлені в нелюдсько-тяжкі умовини, і від них вимагають людяної поведінки. Це ж нелогічно...

Доктор Палдієль вручає врятованим посвідки про те, що їхні рятівники заслужили на високу шану.

У своєму виступі о. Рошко подякував за честь запрошення бути на такому зібранні. Він згадав знайомого йому священика о. Ковча, що його розстріляно у Львові за переховування багатьох жидів.

Я виступив зі словом українською мовою, хоч і відносно слабо я володію цією мовою. Я сказав: „Історія нашого народу позначена ріками пролитої єврейської крови. Найдовшою і найбільш повною крови рікою була Катастрофа єврейського народу, пам'ять про яку ще свіжа, поскільки всі, що тут присутні, пережили її, або ж, висловлюючись фіґурально, окунулися в цій ріці, захлинаючись у її хвилях. Ріка ця довша від ріки Нілю, а гирло її ширше гирла ріки Амазонки. Зберігаючи пам'ять про страхіття геноциду, інспірованого німецькими нацистами, ми не забуваємо про тих людяних, шляхетних і відважних людей-неєвреїв, які з ризиком для себе і своїх близьких переховували в себе євреїв. Серед таких людей було чимало українців.

„На жаль, антиукраїнські настрої, які існують в Ізраїлі і серед єврейського народу, відбиваються і на тих українцях, які ніяк не заслуговують на нашу антипатію і забуття. Я маю на увазі, зокрема, покійного Митрополита Шептицького, який допомагав рятункові сотень єврейських душ, але до цього часу, на наш встид, ми не признали Його 'Праведником світу'.

„Два три роки тому в списках Ян Вашем серед 'Праведників світу' нараховувались три-чотири прізвища. Тепер їх є десятки. Обов'язок членів Товариства Єврейсько-Українських Зв'язків, співробітників Яд Вашем і усіх благородних євреїв — це знайти сотні українців, які заслуговують на наше признання".

Співробітник Яд Вашем Авраам Клевань обурився на мою заяву про антиукраїнські настрої в жидівському народі. Він сказав, що такого нема і все це брехня. Дай Боже, щоб воно так і було. Якби це було так, то відпала б і потреба в існуванні нашого Товариства...

На превеликий жаль, істиною є, що я сказав, як і правда те, що значна частина українського народу заражена бацилою антисемітизму, Хворобу слід визнати, розпізнати і від неї лікуватися. Багатообіцяючим фактором є певний здвиг у громадському думанні і в поглядах на жидівсько-українські відношення. Про українців все рідше і рідше (серед моїх земляків) говорять з тупим озлобленням, менше чуємо і читаємо (опублікованих) узагальнень. Почастішали жидівсько-українські контакти і спроби-намагання досягти порозуміння. Прикладом може послужити наукова конференція, що нещодавно відбулася в Канаді, з питань жидівсько-українських відносин протягом століть.

Ось розгортаю перше-ліпше число журналу „Круг", що потрапило в моє поле зору, число, наприклад, 330. Що в ньому є про українців і як воно подане? Шай Кушелевич з захопленням відгукується про українських дівчат. Вульф Віленський з любов'ю описує-змальовує українця Якова Назаренка. Врешті-решт, тут поміщена велика стаття з продовженням Івана Литвиненка — це передрук з українського журналу.

В інтересах жидів України бути в добрих стосунках з українцями. В інтересах держави Ізраїль встановити добрі взаємини з 50-мільйоновим українським народом. А українцям також потрібна підтримка жидівського народу для вирішення їхніх національних завдань. Базою-підставою нових взаємовідносин нехай буде приклад дружби, взаємодопомоги, співробітництва, які були в минулому. Багато чого поганого ми знаємо про українців аж надто, тепер же настав час довідатися про них гарне й добре. Попереду перед нами багато сторінок і оповідань про це.

(З російської мови переклала Л. Волянська)

Перебування Ніни Строкатої-Караванської в Австралії

Приїзд до Австралії Ніни Строкатої був спізнений з незалежних від неї причин. В Сідней вона прибула 13-го жовтня, щоб взяти участь у запляновäній в Канбері демонстрації. Але незалежно від спізнення вона мала декілька інтерв'ю з пресовими агенціями, виступала по радіо та робила неможливе можливим.

Вже після демонстрації, у неділю, 16-го жовтня в 1-ій год. дня вона мала зустріч з українським громадянством в Домі Сумівської Молоді, а ввечорі в тій же залі в честь її був зорганізований бенкет. На бенкеті, промовляючи до присутніх, вона особливо похвалила українську молодь за участь її в демонстрації в Канбері проти вічного ворога убивниці Москви.

19-го жовтня Управа Союзу Українських Жінок Ново-Південної Валії влаштувала зустріч-перекуску. Була виповнена заля в Українському Народному Домі в Лідкомбі. За президійним столом, крім Н. Строкатої, сиділи голова союзянок-Ольга Ільків , голова Крайової Управи Союзу Українських Жінок Галя Шевчик, Нуна Кармазин, Л. Коржанівська, М. Свідерський та інші.

По закінченню дискусій на актуальні теми всі присутні перейшла до головної залі домівки, де з доручення Президії Світової Ради СВУ Ніна Строката та її чоловік Володимир Караванський були нагороджені золотими медалями Тараса Шевченка Нагородження провів голова Крайової Управи СВУ Василь Буряк, а йому допомагав голова Громад Ново-Південної Валії Микола Свідерський. Прапороносцем прапора Крайової Управи СВУ був Федір Михалко, колишній член підпільного СУМ-у в Україні.

Медалі були видані Караванським за їх велику і жертвенну працю, за їх національний патріотизм та боротьбу зі споконвічним ворогом України імперіялістичною червоною Москвою за вільну і незалежну українську державу. Після Сіднею Ніна Строката відвідала Мельборн та Аделяйду, де теж відбула зустріч з українським громадянством та молоддю. В той час її перебування в Австралії впливові австралійські часописи писали про неї як про борця прав людства та що СССР є загроза для вільного демократичного світу, і що вона та її чоловік В. Караванський були в'язнями совєтських концтаборів тільки за те, що вони були українцями та боролися за долю українського народу, що є зараз у деспотичній неволі. В пресі вона також підняла свій голос за звільненця Юрія Шухевича та переїзду його з родиною до Австралії.

Василь Буряк

У Сан Франсіско поінформовано американський загал про голод в Україні

Заходом Об'єднаного комітету відзначення 50-ліття голоду в Україні переведено в Сан Франсіско широку акцію запізнання американців з цією подією в історії України.

Кілька днів перед запляновäною демонстрацією під совєтським консулятом у Сан Франсіско роздано на його вулицях тисячі летючок і публікацій з інформаціями про українців і річницю Великого голоду.

В суботу, 5-го листопада ц.р., Комітет зорганізував велику демонстрацію під совєтським консулятом. В ній взяли участь, крім українців, представники поневолених народів — поляки, афганці, чехи, мадяри, литовці, а також велика група корейців.

Серед українців відрізнялася зорганізована група СУМ із осередку ім. Івана Климова-Леґенди, які спеціяльно приїхали із Лос Анджелесу, щоб узяти участь у цій демонстрації.

Всі національності гуртувалися довкруги своїх прапорів. Багато промовців солідарно нап'ятновували злочини Москви і комуністичні методи геноциду. Велика чорна труна на підвищенні символізувала жертви голоду. Демонстрація тривала кілька годин. На закінчення її відспівано національні гимни народів і спалено комуністичні червоні хоругви. Американці Сан Франсіско і околиць довідалися про цю демонстрацію ввечері, коли дві станції телебачення досить обширно подавали відомості про неї у своїй програмі новинок.

На другий день у неділю, 6-го листопада, відбулася у престижевому готелі Сан Франсіско, Гаят Рідженсі, велика Академія, присвячена пам'яті жертв голоду, яка була призначена для американської публіки і проводилося її в англійській мові. Майстром церемоній був голова Об'єднаного Комітету, адвокат Юрій Сороковський. Академія складалася із двох частин: традиційна українська тризна, під час якої мішани хор проспівав жалобні українські пісні. Другу частину започаткував інформацією про голод Андрій Сороковський, а відтак головну промову виголосив визначний американський знавець совєтських справ проф. Роберт Конквест.

Після промови представники губернатора Каліфорнії, американського конгресу, каліфорнійської леґіслятури і посадників міст у північній Каліфорнії передали відповідні проклямації. Потім Ірена Строкон драматично прочитала свідчення сучасників, очевидців голоду. Програму Академії доповнили виступи мішаного хору, гри на бандурі і сольоспіву.

Академія зробила сильне враження на присутніх американцях. Наступного дня у найбільшій газеті Сан Франсіско „Сан Франсіско Екзамінер" про цю академію поміщено велику статтю включно зі знімкою проф. Конквеста і сучасника голоду А. Маркела. Також запрошено Андрія Сороковського виступити на програмі телебачення, де він обширно говорив на тему голоду і поневоленого українського народу.

Слід зазначити, що в Комітеті, який приготовляв відзначення голоду, працювало понад 80 осіб. Вони належали до різних політичних і релігійних угруповань, але солідарно з посвятою працювали для одної цілі — запізнати американців із злочинами Москви. Всім їм належиться щира подяка. Завдяки щедрій фінансовій підтримці місцевої громади Комітет виконав своє завдання успішно, поінформувавши американський загал про голод 1932-33 років. Також приязна атмосфера, в якій Комітет працював, доказала, що різні українські організації і церкви, якщо мають одну спільну ціль, можуть працювати у згоді.

Тарас де Цмайло Кульчицький

В глибокому смутку повідомляємо Рідню, Приятелів і Знайомих, що 23-го грудня 1983 р. в Ню Йорку, Н. Й. упокоївся в Бозі Найдорожчий БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п.

МИКОЛА ГАРМАТІЙ

ПАНАХИДА — в понеділок, 26-го грудня 1983 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН у вівторок, 27-го грудня 1983 р., о год. 9:30 ранку з церкви св. Юра на українське православне кладовище св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

донька — БОГДАННА з мужем д-ром РОМАНОМ ТОПОЛЬНИЦЬКИМ зі сином, синовою і внуками
донька — ОЛЬГА з мужем БОГДАНОМ МИХАЙЛОВИМ зі сином, донькою і синовою
синова — ІРИНА з дітьми, зятем і внуками
брат — ПЕТРО з дружиною і дітьми
кузен — ГРИГОРІЙ з дружиною і дітьми
свати — СОФІЯ і д-р ВОЛОДИМИР МИХАЙЛІВ
сваха — НІНА СОРОЧЕНКО
Ближча і дальша Рідня в Америці й Україні

Ділимося сумною вісткою з Приятелями та Знайомими, що у вівторок, 20-го грудня 1983 р. відійшла, несподівано, від нас у Вічність наша Найдорожча

бл. п.

СОФІЯ СТРОТИНСЬКА САВЧУК

народжена 24-го травня 1908 р. в Умані, Україна.

ПОХОРОННА ВІДПРАВА відбулась в Церкві-Пам'ятнику св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж. 23-го грудня 1983 року.

в глибокому смутку:

невістка — МАРТА САВЧУК
внук — АДРІЯН
сваха — МИРОСЛАВА САВЧАК

•

В пам'ять Померлої, родина складає $100.00 на потребуючих у Бразилії.

В глибокому смутку повідомляємо Членство Осередку СУМ ім. ген.-хор. Тараса Чупринки в Ню Йорку та все Українське Громадянство, що в неділю, 25-го грудня 1983 року відійшов у Вічність, член нашого Осередку та керівник танцювального Ансамблю „Верховинці"

бл. п.

ОЛЕГ ҐЕНЗА

Бл. п. Олег Ґенза був почесним членом нашого Осередку, відзначений четвертим ступенем Культурника XI Світовим Конґресом СУМ, керівником танцювального Ансамблю „Верховинці" від 1950 року, та кількакратним членом Управи Осередку СУМ в Ню Йорку.

•

Складаємо найглибші співчуття дружині п-ні Дарії Ґензі, батькові, дочкам Олі і Дарці, та близькій і дальшій Родині Покійного.

Вічна Пам'ять Дорогому Другові Олегові, нехай чужа земля буде Йому легкою!

Управа Осередку СУМ
Танцювальний Ансамбль „Верховинці"
Батьківський Комітет
Материнський Кружок
Дирекція Школи Українознавства Осередку

В глибокому смутку ділимося сумною і болючою вісткою з Родиною, Приятелями та Знайомими, що 25-го грудня 1983 року, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, відійшов від нас у Вічність по короткій та тяжкій недузі, на 53-му році життя, наш Найдорожчий, ніколи Незабутній МУЖ, БАТЬКО, СИН І ШВАҐЕР

св. п.

ОЛЕГ ҐЕНЗА

народжений 1931 р. в селі Середнє, повіт Підгайці, Україна.

ПАРАСТАС — в четвер, 29-го грудня 1983 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні П. Яреми при 129 Е. 7-ма вул. в Ню Йорку, Н. Й.

ПАНАХИДА — в п'ятницю, 30-го грудня 1983 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні П. Яреми.

ПОХОРОН — в суботу, 31-го грудня 1983 р., о год. 9-ій ранку в церкві св. Юра при 7-ій вул. в Ню Йорку, а відтак на український православний цвинтар св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — ДАРІЯ
дочки — ОЛЯ і ДАРКА
тато — МИХАЙЛО
шваґри:
ЯРОСЛАВ МАСНИЙ з дружиною НАТАЛКОЮ і дітьми: ВЛОДКОМ, СТЕФОЮ і ГАЛЕЮ
ПАВЛО МАСНИЙ з дружиною НАТАЛКОЮ, з дітьми: ВІКТОРОМ і ЮРЧИКОМ
братанки — МИХАЙЛО, ДАНИЛО, ДАРНЕЛ МАСНИЙ
шваґерки:
СТЕФА з дочкою ТАНЕЮ
ІРИНА з дітьми: ХРИСТЕЮ, ЕРІКОМ і ПАВЛОМ
Ближча і дальша Родина в Америці і Україні

•

Замість квітів на свіжу могилу Покійного, Родина просить складати датки на церкву св. Юра в Ню Йорку.

Кралі Української преси

На світлині: Роксоляна Сеник в українському вбранні з символічними кайданами на руках, а у її ніг маленька репрезентантка „Веселки" Дора Пастушак.

Філядельфія, Па.—Як уже інформовано обширно раніше, у Філядельфії відбувся 17-го листопада ц. р. XI з черги баль Української преси, який влаштовують спільно Фінансова Секція Світової Федерації Українських Жіночих Організацій під проводом Марії Харини і Спілка Українських Журналістів Америки.

Найбільшою атракцією кожного балю є вибір кралі та князівен Української преси з-поміж численних кандидаток, що репрезентують поодинокі газети і журнали.

Крім того, поза конкурсом бере участь кожного року репрезентантка української підпільної преси, якою в тому році була Роксоляна Сеник.

Краля Української преси Даня Тереса Феденко (посередині), яка репрезентувала сатиричний журнал „Лис Микита" зліва Аня Богачевська, перша князівна, репрезентантка щоденника „Свобода", а справа — Христина Оленка Санторе, друга князівна, що репрезентувала пластовий журнал „Юнак".

ПРЕСТИЖЕВИЙ І ПОЧИТНИЙ журнал „Тайм" найменував президента Роналда Регена і генерального секретаря ЦК КПСС й голову Президії Верховної Ради СССР „Людиною року". В редакційній замітці говориться, що причиною до цього рішення були напружені відносини між З'єднаними Стейтами Америки і Совєтським Союзом, які домінували на сторінках преси і журналів в 1983 році, а обидва державні мужі символізують тепер існуючий стан у відносинах між двома суперпотугами. Причиною погіршення журнал називає зістрілення совєтськими джетами південнокорейського пасажирського літака і смерть 269 осіб і розміщення американських нуклеарних ракет середнього засягу Першінг-2 і крилатих в деяких країнах Европи.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЄПИСКОП Сальвадор Шлефер, який вивів 1,040 індіянів з Нікарагуа до Гондурасу, заявив кореспондентам, що він плянує за два тижні знову повернутися до Центральної Америки. Не зважаючи на його допомогу індіянам, нікарагуанський уряд погодився дати йому дозвіл на поворот до Нікарагуа, якщо він цього собі бажатиме. При тому єпископ Шлефер підкреслив, що він коротко перед Різдвом розмовляв телефоном з президентом Регеном і що Президент перший потелефонував до нього, щоб скласти йому гратуляції за відважний вчинок і побажати веселих свят.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН заявив кореспондентам, що він якраз тепер студіює звідомлення Пентагону про самовбивчий атентат на американську головну квартиру в Бейруті, у якому загинуло, як відомо, 241 осіб і що це звідомлення буде подане до загального відома ще цього тижня. Звідомлення приготовила, після довших студій і опитів, п'ятичленна комісія очолювана адміралом Робертом Лонгом. Кажуть, що у звідомленні обвинувачується також деяких американських високих старшин, які не зуміли, бачучи справжню загрозу для життя вояків, приготовити відповідну охорону і не поробили заходів, щоб перешкодити атентатові. У вівторок, 27-го грудня, Президент відлетів на одинотижневі вакації до Каліфорнії і повернеться до Вашінгтону 2-го січня 1984 року.

КОМАНДИР САЛЬВАДОРСЬКОЇ армії повідомив у понеділок, 26-го грудня, про те, що в останніх військових операціях проти лівих партизанів у південносхідній частині країни урядові війська вбили щонайменше 50 партизанів. Командир полковник Домінго Монтерроза сказав також, що багато партизанів були поранені в спільному наступі піхоти і повітряних сил в околицях місцевости Сесорі.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

ЗВЕРНЕННЯ

ДО КОЛИШНІХ ЖИТЕЛІВ НАДБУЖАНСЬКОЇ ЗЕМЛІ І ЇХ НАЩАДКІВ

У травні 1981 року на Союзівці відбувся Перший з'їзд надбужанців, тобто вихідців з Сокальщини-Белзщини, Радехівщини, Кам'янеччини, Холмщини і Підляшшя. Всі ці землі відіграли велику й світлу ролю у житті нашого народу, починаючи від найдавніших княжих часів, а кінчаючи нашими часами, часами Другої світової війни.

Надбужанська земля видала непересічних провідників нашому народові на протязі цілої історії. Об сокальські кордони розбивалися не один раз ворожі сили. Княжий Белз гостив у себе Великого Князя Ярослава Мудрого ще в 1031 році. У княжому Белзі ославилася чудами ікона Матері Божої, що її потім забрав Владислав Опольскі в 1382 році і примістив у Ченстохові. Там вона є і досі і приносить славу не нашій церкві, а польському народові. Місто Холм було столицею короля Данила, а Дорогічин над Бугом—його резиденцією. Ціла Надбужанська земля, тобто Холмщина, Підляшшя, Сокальщина-Белзщина, Радехівщина і Кам'янеччини—це землі, що в історії народа переживали свої тріюмфи і сходили на тернисті шляхи, тяжкі шляхи неволі. Всю цю багатогранну історію треба дослідити і залишити записаною нашим майбутнім поколінням, бо всякі офіційні видання довідок та історій, що їх друкують займанці, вороги нашого народу, представляють це в кривому дзеркалі. Дуже часто чесні і працьовиті суспільно-політичні діячі, представлені як вороги народу, а в кращому випадку промовчувані. У нас кожне село й містечко мало своїх визначних діячів, що двигали й ширили культуру, цивілізацію та суспільне господарство як, наприклад, читальні Просвіти, кооперація, Рідні Школи, „Сільський Господар", політичне життя і т. п. Все це треба списати й увіковічнити в збірнику Надбужанської землі, щоб майбутні покоління не нарікали на нас, що ми прогавили час і нічого не зробили. Інші повіти вже давно списали й видали свої збірники. Не залишаймося і ми позаду них.

Щоб все це виконати, треба, щоб кожний з нас приклав до того рук; кожний, хто може, хай напише про цих передових людей у своїй місцевості та про працю, яка там виконувалася, а також треба збирати світлини та пояснення до них. Всі такі матеріяли просимо висилати на адреси, подані при кінці. Редакційна колегія закінчує збирати й опрацьовувати матеріяли до першого тому, але збірник запляновании на два томи. Ціле це видання пов'язане з грошовими видатками. До цього часу надбужанці (між ними є і жертводавці з інших земель) склали приблизно 50,000 долярів. Щоб нашу працю закінчити, треба бодай ще 50,000 дол. Тому Президія і Центральний Комітет ОН, що був вибраний на першому з'їзді, звертається з гарячим закликом до всіх надбужанців бути жертвенним і дати бодай по 100 дол. на таку шляхетну справу. До цього часу поміж жертводавцями ми маємо фундаторів, що склали не менше 1,000 дол., і меценатів, що склали не менше 500 дол. Половина наших фундаторів—це наші земляки в убогій Аргентині, але нам треба їх більше в Канаді та в Америці, бо в цих країнах живе подавляюча більшість надбужанців. Чекаємо на їх пожертви. З продажу збірника ми не будемо мати доходів, бо хто платив 100 дол., той дістане збірник, а щоб збірник поширити, треба буде ще додати витрати на пересилку поштою та безкоштовну висилку до різних бібліотек, щоб з нього користали зацікавлені люди, бож це є ціль того збірника.

Перший том збірника повинен появитись уже в 1984 році. Просимо відгукнутись з пожертвами на адреси: в Канаді—Mr. Wolodymyr Makar, 25 Wolseley St., Toronto, Ont. M5T 1A3, Canada; Mr. Jaroslaw Hura, 376 E. Washington Ave., Apt. C-84, Bridgeport, Conn. 06606, USA.

Матеріяли до збірника просимо пересилати на руки голови редакційної колегії на адресу: Mr. Mykola Martyniuk, 1051 Winding Way, Bloomington, Ind. 47401, USA, або в Канаді на руки ред. Володимира Макара, адреса якого подана вище.

Нашим спільним зусиллям осягнемо щасливо нашу шляхетну мету.

Президія Центрального Комітету Об'єднання Надбужанців

Вотерфорд вшанував пам'ять жертв Великого голоду

„...Тому що в цьому році припадає 50-та річниця штучно створеного голоду в Україні,

...тому що в 1932-33 роках українці були призначені на повільну жорстоку смерть, щоб знищити український народ та придушити його стремління до незалежности,

...тому що в невідомому історії людства злочином та масовим терором, зоркестрованим совєтським урядом, згинуло 7 мільйонів українців,

...тому що цей жахливий злочин глибоко заторкнув українську громаду в цілому світі, як також і в місті Нантікок, Онтаріо, я, Геррі Скат, майор міста, проголошую тиждень від 6-го листопада до 12-го листопада Тижнем Великого голоду в Україні".

Проклямацію цю урочисто прочитав мейор Г. Скат перед міським ратушем в містечку Вотерфорд, Онтаріо, 6-го листопада 1983 року. Українська громада Вотерфорду та околиць (яке злучене з містечком Нантікот) невелика, але свідома та активна. 6-го листопада ця громада врочисто відзначила 50-ліття Великого голоду в Україні в 1932-33 роках.

Відзначування почалося Святою Службою Божою в наміренні жертв голоду, на якій парох о. Т. Руднік сказав глибоку змістом проповідь. Після Служби Божої коло церкви зорганізувався похід. Майже всі українці, мешканці Вотерфорду та околиць, під проводом свого пароха о. Т. Рудніка та пароха недалекого Брантфорду о. І. Лещишина, рушили в бік міста. В поході малі діти несли малу домовину, прикрашену квітами та національним прапором з написом „2 мільйони дітей", а далі домовина, також прикрашена, яку несли старші. Понад 200 людей з церковними хоругвами з повагою маршували трійками. Зі своїми прапорами маршували члени ЛВУ з Вотерфорду і Брантфорду, членки ЛУКЖ та осередку СУМ з Брантфорду. Коло 70 транспорантів добре інформували пресу та місцеве населення про ціль маніфестацію. Під міським ратушем, коло пам'ятника невідомому воякові, учасники маніфестації поклали багато вінків та квітів в пам'ять жертв голоду. Там же відбулася коротка програма та жалобна панахида. Між присутніми були представники канадського легіону та група співчуваючих португальців у своїх національних строях.

Мейор міста Геррі Скат коротко та змістовно сказав про трагедію України в 1932-33 роках, проголосив дні від 6-го до 12-го листопада „Тижнем Великого голоду в Україні". Інж. Ярослав Соколик, містоголова Провінційної Ради Комітету Українців Канади сказав коротке слово українською та англійською мовами.

Свідок голоду Михайло Боровик розповів про жахливу дійсність 1930-их років. Його слово вміло передала англійською мовою О. Середа.

Головну доповідь виголосила гість з Торонто, відома журналістка Оксана Бриґун-Соколик. Отець диякон Я. Середа коротко реасумував по-англійськи трагедію голоду. Програмою вміло проводив С. Сивак.

Відспіванням національного славня закінчено програму перед ратушем. Тоді всі присутні перейшли до церковної залі, де пані гостили всіх голодним обідом—куском чорного хліба та чорною кавою.

Програму закінчено відчитанням відповідних резолюцій, копії яких будуть вислані до Об'єднаних Націй, урядові Канади, послам та іншим політичним та громадським представникам. Слід з признанням ствердити, що ціла демонстрація та програма були добре підготовані, вміло проведені та зробили на всіх незабутнє враження. Місцева преса „Нантікок Таймс" та „Сімко Реформер" помістили на перших сторінках великі знімки з маніфестації та написали багато про голод в Україні. Окремою статтею подано свідчення очевидця голоду М. Боровика.

Для організаторів найкращим признанням та подякою буде свідомість, що перша того роду імпреза у Вотерфорді увінчалася успіхом.

Я. В. С.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

КАТЕРИНА ДАВМ, член УНС Відд. 277-го в Гартфорді, Конн., померла 25-го квітня 1983 року на 87-му році життя. Нар. 26-го листопада 1891 року в Україні. Залишила в смутку дочку Мілдред Деніно і сина Миколу. Похорон відбувся на цвинтарі Ровз Гілл, в Рак Гілл, Конн.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа.

АНДРІЙ ПОВХ, член УНС Відд. 217-го ім. св. Йосафата в Рочестері, Н.Й., помер 29-го серпня 1983 року. Залишив у смутку дружину Мирославу, сина Юрія з дружиною і двома дітьми і дальшу родину. Похорон відбувся на цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

ВАСИЛЬ ВЕЛИТОВИЧ, член УНС Відд. 217-го ім. св. Йосафата в Рочестері, Н.Й., помер 29-го вересня 1983 року. Залишив у смутку дружину, дітей, внуків і дальшу родину. Похорон відбувся на цвинтарі св. Гробу в Рочестері, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

ТЕОДОР КУБАРИЧ, фін. секретар 217-го Відділу УНС ім. св. Йосафата в Рочестері, Н.Й. помер 12-го жовтня 1983 року Залишив у смутку дружину, дві дочки, внуків і дальшу родину.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

ЕВА ШЕВЧУК, член УНС Відд. 112-го ім. пресв. Марії в Пармі, Огайо, померла 27-го травня 1983 року на 85-му році життя. Нар. 20-го березня 1898 в Україні. Членом УНС стала 1929 року. Залишила в смутку сина Віллямa і семеро внуків. Похорон відбувся 31-го травня 1983 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Марія Кирпаль, секр.

КАТЕРИНА ЛЕЩАК, член УНС Відд. 163-го Т-ва „Єдність" в Філядельфії, Па., померла 8-го жовтня 1983 року на 57-му році життя. Нар. 1926 року в Німеччині. Членом УНС стала в 1954 році. Залишила в смутку мужа Миколу; синів Романа з родиною і Степана, братів Бернарда і Альойзія з родинами; шваґрів Юрка і Василя з родинами; трьох внуків та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 12-го жовтня 1983 року на цвинтарі св. Марії на Факс Чейсі у Філядельфії, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Т. Дуда, секр.